

# Érvelés-Meggyőzés-Tárgyalástechnika

## Gyakorló feladatok, 1 ZH

*Kidolgozta: Sipos-Takáts Bence*

### **1. Mi a különbség és a hasonlóság a veszekedés és a racionális vita között? (Mi célja, eszköze és kiinduló konfliktusa a két vita típusnak?)**

1, Veszekedés 2, Racionális vita

Konfliktus: 1, Ézelmi feszültség 2, Véleménykülönbség

Cél: 1, A másik legyőzése, a feszültség levezetése 2, A helyes álláspont kialakítása (a véleménykülönbség feloldása)

Eszköz: 1, Személy támadása, bármilyen verbális eszköz 2, Bizonyítás és kritika jó érvekkel.

### **2. Mi a hasonlóság és különbség a veszekedés és törvényszéki tárgyalás típusú viták között?**

1, Veszekedés 2, Törvényszéki tárgyalás

Konfliktus: 1, Ézelmi feszültség 2, Rivalizálás

Cél: 1, A másik legyőzése, a feszültség levezetése 2, A 3. fél jóindulatának elnyerése

Eszköz: 1, Személy támadása, bármilyen verbális eszköz 2, Aktuális dramaturgia szabályozza. Lehet kötöttebb, kötetlenebb.

### **3. Mi a jóindulat elve? Miért, milyen szempontból érdemes tekintettel lenni erre az elvre a vita folyamán?**

Ha többféleképpen is lehet értelmezni egy érvelést, akkor azt az értelmezést kell választanom, amely a legerősebb, legjobb érveléshez vezet. Ezáltal elkerüljük, hogy érvelési hibát, irracionálisat tulajdonítsunk a másiknak. Minden érvelést úgy kell értelmezni, úgy kell rekonstruálnom, hogy a lehető legerősebb érvelést kapjam.

### **4. Mi egy következtetés premisszája, illetve konklúziója?**

Premissza: Azok az állítások, amelyek alátámasztják, megalapozzák, megindokolják a konklúziót.

Konklúzió: az állítás, aminek igazságáról az érvelő *meg akar győzni*, az az állítás, ami az érvelés többi állításából *következik*.

### **5. Mi a vita manipulálása?**

Az egyik vitára jellemző cél elérésének az érdekében megpróbáljuk a vitát más típusúnak álcázni a vitapartner vagy a hallgatóság előtt.

### **6. Milyen szempontból érdemes manipulálni a vitát, s milyen szempontból hátráltathatja a vitát a vita manipulálása?**

Ezzel egyrészt jelentős előnyre tehetünk szert ahhoz, hogy valódi céljainkat sikerre vigyük. Másrészt megnehezítjük partnerünk számára, hogy védekezzen, és saját célját velünk szemben sikerre vigye. Még nehezebb helyzetbe kerül a vitapartner, ha ráadásul

„elméletben” még igazunk is van. Ha észreveesszük, hogy manipulált vitában vagyunk, tegyük világossá a manipuláció tényét, és semmiképp se kezdjük bele a manipulált vitába!

## **7. Ismertesse a racionális vita általános szabályait!**

1. Légy informatív!
2. Mondj igazat!
3. Légy releváns!
4. Légy világos és érthető!
5. Igyekezz megérteni a másikat!

## **8. Mi az álláspont illegitim megváltoztatásának hibája? (Miért viheti félre a racionális vitát ez a hiba?)**

Álláspont illegitim megváltoztatásáról beszélünk, ha valaki leplezetten, úgy változtatja meg álláspontját, hogy ezt nem közli a másik féllel, úgy tesz, mintha eredetileg is ezt képviselte volna. Ezzel azt a benyomást kelti, mintha az időközben felmerült érvek egyáltalán nem mondanának ellent az eredeti álláspontjának.

## **9. Ismertesse szabatosan az externális bizonyítás, az externális kritika, az internális bizonyítás, illetve az internális kritika fogalmait!**

Internális kritika. Az internális kritika esetében az érvelő által eleve elfogadott premissák segítségével kritizáljuk az általa elfogadott érvelést.

2. Externális kritika. Az externális kritika esetében külső, a másik fél által addig fel nem használt információ alapján kritizáljuk a vitapartner érvelését, illetve az elemzett szövegben található érvelést.

## **10. Mi a szalmabáb érvelés (árnyékboks)?**

## **11. Mondjon három példát a törvényszéki tárgyalás típusú vitára!**

Ügyész és ügyvéd vitája az esküdtszék / bíró megnyerése érdekében.

De vannak más esetek is: Két politikus televíziós vitája. Ők nem a másikat akarják meggyőzni arról, hogy szavazzon rájuk, hanem a nézőket.

A rivalizáló reklámok célja a nézők megnyerése.

## **12. Mi a hiányos következtetés? (Mondjon rá legalább három példát!)**

A szövegekben bizonyos információkat nem adnak meg explicit módon. Ez a szövegben kifejtett érvelések szerkezetében úgy jelenik meg, hogy bizonyos konklúziókat, illetve premissákat nem mondanak ki. Ezekkel az olvasóknak kell kiegészítenie a szövegeket.

## **13. Mit nevezünk mellékes megjegyzésnek? (Mondjon rá legalább három példát!)**

Mellékes megjegyzések se nem premissák, se nem konklúziók. Ezeket tehát ki kell hagynunk a rekonstrukcióból.

**14. Mondjon két példát a vita manipulálására!**

**15. Milyen két fő típusa létezik az érvelési hibáknak?**

**16. Mi a különbség a deduktív és az induktív érvek között?**

**17. Ismertesse az érvényes, a helytálló, az erős és a plauzibilis következtetés fogalmait!**

**18. Mutasson egy-egy egyszerű, de vitán felüli példát az alábbi esetekre! Ahol szükséges, vagy amire nincs példa röviden indokolja.**

- a) Érvénytelen következtetésre, amelynek minden premisszája igaz, konklúziója hamis.
- b) Érvényes következtetésre, amelynek minden premisszája igaz.
- c) Érvényes következtetésre, amelynek minden premisszája igaz, de a konklúziója hamis.
- d) Helytálló következtetésre.
- e) Erős következtetésre.
- f) Plauzibilis, gyenge következtetésre.
- g) Gyenge következtetésre.

**Megoldás:**

a) Minden bálna emlős.  
Minden farkas emlős.  
Tehát minden bálna farkas.

b) Minden bálna emlős.  
Minden emlős gerinces.  
Tehát minden bálna gerinces.

c) Ilyen nincs! Ha egy deduktív érvelés érvényes, és minden premisszája igaz, akkor az egy helytálló következtetés, amelynek csak igaz konklúziója lehet.

d) Ez a példa megegyezhet a b) példájával. További példa:  
Minden emlős eleven szülő.  
Minden kutya emlős.  
Tehát minden kutya eleven szülő.

e) A nagy testű kutyák döntő többsége tíz éves kora után ízületi bántalmakkal küszködik.  
A Milánóban élő barátom kutyája nagy testű és elmúlt tíz éves.  
A Milánóban élő barátom kutyája valószínűleg ízületi bántalmakkal küszködik.

f) Ilyen nincs! Minden plauzibilis induktív érv egyben erős következtetés, mivel a plauzibilitás alapfeltétele egyrészt az igaz premisszák, másrészt az erős következtetés.

g) A magyarok egyharmada adócsaló  
Gábor magyar.  
Gábor tehát adócsaló.

19. Milyen érvelési hiba található az alábbi szövegben? Miért hibás B megnyilatkozása?

*A: A múltkor láttam hogyan szállítják a sertéseket a vágóhídra, szerintem az embertelen. Egyébként meg egy ismerősömtől hallottam, hogy a vágóhidakon nem sokat törődnek az állatok leölés előtti elkábításával. Ez borzasztó! Hogyan egyek így húst nyugodt szívvel? Ez ellen valamit kellene tennünk.*

*B: Figyelj, egész iparág épül a húsfeldolgozásra. Ha ezt megszüntetnénk, emberek tömege válna munkanélkülivé, ráadásul mit csinálnánk a sok millió sertéssel? Házi kedvencként tartanánk őket?*

**Megoldás:** Szalmabáb érvelés (árnyékbokszolás).

20. Mit nevezünk érveléstechnikai szempontból a bizonyítás kényszerének illegitim áthárításának? Mondjon rá egy példát!

**Megoldás:** 1. A racionális vitában mindenkinek indokolnia kell saját álláspontját. Ha valaki egy új – a vitapartner által nem egyértelműen elfogadható – állítást említ meg a vita folyamán, ezt az újabb állítást szintén indokolnia kell. Aki azonban a vita olyan szakaszában, amelyben őneki kell bizonyítani, áthárítja a másik félre a bizonyítás terhét, az a bizonyítás kényszerének illegitim áthárításának hibáját követi el.

2. X: Szerintem semmi értelme a szóbeli vizsgáknak!

Y: De miből gondolod ezt?

X: Miért szerinted mi értelme van nekik? Csak egyetlen érvet említs meg ezzel kapcsolatban!